

Drag king for a Day

- et eksperiment med køn og identitet

af Ellen Foyen Bruun, cand. mag, sceneinstruktør og underviser ved Statens Teaterskole.

Lad os klæde os ud – inviterede teatergruppen Subfrau en flok seminariedeltagere. Mandetøjet skulle man selv medbringe, overskæg og andre mandlige attributter, sørgede Subfrau for.

Under seminaret *Køn i spil* i København i slutningen af august fik jeg mulighed for at deltage i workshoppen *Drag King for a Day* ledet af Subfrau. Teatergruppen Subfrau som udelukkende består af kvinder, kommer fra hele Norden og har flere års erfaring med at undersøge maskulinitet og skabe mandlige figurer til scenen. Behovet og nødvendigheden i det fælles arbejde er både kønspolitisk og kunstnerisk motiveret. I deres næste produktion skal undersøgelsen af køn på scenen udvides ved at sætte fokus på femininitet.

Perspektivering på køn, *gender perspective*, er ikke bundet til faste forestillinger om maskulinitet og femininitet, men til en bevidsthed om at alle vore forestillinger om køn og kønsroller er noget vi lærer kulturelt. Ud fra dette opfattes køn som en konstruktion. I spændet mellem det biologiske køn og de forskellige kulturelle variationer og muligheder ligger det et stort og ukendt rum for udforskning. Det er en undersøgelse af, og en refleksion over, identitetsdannelse og –skabelse, både fysisk, psykisk og socialt. Det er en undersøgelse over hvordan vi bliver skabt og hvordan vi skaber os selv, hvor grænserne mellem den personlige identitet og den symbolske figur udfordres og sættes i spil.

”Køn er konstruktion, kønsroller en maskerade, lad os klæde os ud!” lød det i invitationen til workshoppen. Vi fik besked om at tage herretøj med, sko, bæltet og så videre. I det rum vi skulle arbejde i lå herreunderbusker klar i alle faconer og størrelser. Sminkebordene stod klare med fletninger af hår til skæg, sakse, lim, hårlak og sminke. Ved siden af lå der poser med bomuld og kondomer. Men før vi fik at vide hvad det skulle bruges til, skulle vi gå ud i byen for at observere mænd. Meget diskret gik vi, ni skandinaviske kvinder i alle aldre, ud i området omkring Københavns Universitet Amager for at lægge mærke til hvordan mænd bevæger sig. På min egen vandring lagde jeg specielt mærke til en ung høj mand, meget ordentlig klædt, som holdt tommelfingeren i højre baglomme, mens han gik afslappet mod sin meget kostbare cykel. Denne specifikke gestus var en af de bevægelser jeg tog med mig tilbage til workshop-rummet.

Foran spejlet transformerede vi os til en anden. Det er der ikke noget særligt i, kan man sige. Som professionelle teatermennesker er vi vant til at forholde os til symbolske roller, enten vi er skuespillere, instruktører eller pædagoger. At sminke sig, tage tøj på, finde en gangart og gradvis bygge en figur op, er noget vi er vant til at omgå med. Det særlige her var at vi, ud fra vores egen impuls og med os selv som materiale, skulle transformere os til det modsatte biologiske køn. Den bedste hjælp var at hente i vores eget spejlbillede: forstærkning af vore naturlige træk, hvordan skulle skægveksten være, hvilken farve og hvilke linjer ville vi understrege?

Ud på gulvet i herreklæder, sko og sminket til det uigenkendelige. Hvordan bevæger man sig? Eller rettere sagt: hvordan bevæger *han* sig? Jeg prøver og udforsker tyngde, skridt, vægt, armbevægelser, rytme og jeg ved ikke hvad, mens jeg hele tiden vender tilbage til spejlet for at se hvordan han ser ud udefra. Subfraus piger kommer med gode råd, viser for og giver os råd individuelt. Det er meget frustrerende. Endelig har jeg noget, synes jeg, så skal jeg prøve noget andet. Men det hjælper: luft under armene, luft mellem fingrene, plads mellem benene, blikket fra bagehovedet, hofterne? Ja, hvad med dem egentlig? Der bliver også diskuteret, om hvordan vi bruger stereotyperne. Cementerer vi de stereotypiske forestillinger ved at efterligne dem, eller er de en begyndelse, en indgang ind til en udforskning af vore egne maskuline træk? Det er nok det sidste. Men man skal blive ved, gå ind i overdrivelsen og lege med klichéerne.

På den måde bliver vi klar over at vi selv allerede er en konstruktion, og at vi bliver aflæst og fortolket af andre, enten vi vil eller ej. Så vi dekonstruerer og konstruerer, smider vores femininitet for at finde en maskulinitet, ude på gulvet alene og i møder med de andre, tilbage til spejlet for at kigge og fornemme troværdighed og tydelighed i udtrykket. De mænd som efter hvert træder frem i rummet er alle unikke. Der er overklassedrengen med økonomistudier, sejlbåde og god whisky; der er den aldrig opgivende støvsugersælgeren som kan komme ind i alle hjem; den beskedne og håbefulde kunstner in spe; den unge dreng som knapt nok er ude af puberteten, machoen fra den lavere middelklasse som inkarnerer både småborgerlighed og sexismen; kontanthjælp modtageren som har meldt sig ud af samfundet og nyder det; mobiltelefonsælgeren; professoren; truckdriveren osv. Det er et grotesk galleri af mænd som har meninger om kongehus, utroskab og kærlighed. Fordomme får virkelig ben at gå på. Det er skægt. Selv er jeg Rasmus, en flink jurastudent, som vil redde alle verdens børn mod svigt fra de voksne. Rasmus plæderer imod utroskab, for han altid har boet alene med sin mor uden at kende sin far. Pludselig bliver Rasmus anklaget for at være bøsse, og den hetero norm, vi som spillere automatisk har bestræbet os i at følge, bliver udfordret med en anden type maskulinitet. Det giver stof til eftertanke.

Som gruppe bliver vi igen sendt ud i byen – som mænd. For at checke damer op? For at checke mænd op? Eller bare for at mærke efter hvordan det er at bevæge sig ude i virkeligheden som denne andre konstruktion, udenfor det (relativt) trygge fiktionsrum, hvor vi har en kontrakt om at dette er leg? Er jeg en skuespiller som går rundt i mit eget teater? Eller er det mig som symbol/konstruktion som fortæller omverdenen at den også er en konstruktion? Det er svært at sige om jeg er et subjekt som får noget til at ske, eller om jeg gør mig til objekt for de andres fortolkning. Fornemmelsen af dobbeltheden i dette er tydelig og stærk. Vi gik ikke ret langt ud i virkeligheden. Heldigvis, vil jeg nok sige, for jeg tror ikke nogen af os var klare til at træde ind i den lokale bodega i Amager Bro Gade. Hvorfor skulle vi også det? Men der blev nogle spændende møder i korridorerne med andre som spillede op til vores leg og bekræftede vore maskuline væsner.

Det var dette spil som var det mest interessante at opleve: rollespillet og den kollektive improvisation med de andre ”mænd”. Det er jo i mødet med andre, at man får mulighed for at finde ud af og definere hvem man selv er. At opleve en fiktiv rolle som formes i dialektikken mellem det individuelle arbejde og i møderne med de andre, er givende både for barnet som leger og for skuespilleren som skaber sin rolle i samspil med kolleger. Men i dette tilfælde var der en særlig udfordring, i og med at vi alle undersøgte det modsatte biologiske køn med de konsekvenser det medførte. Det er nogle mekanismer på spil, som vender det ”normale” på hovedet, og udstiller det (også) som konstruktion. Er resultatet så groteske mænd eller groteske kvinder? Det er helt sikkert begge dele, og det var fascinerende at opleve. Selv med så kort tid som en eftermiddag fik jeg fornemmelsen af, hvilke kræfter som er på spil i denne type arbejde og adfærd.

Når vi fokuserer den fysiske og psykiske undersøgelsen i fiktionen på noget så intimt som køn, er der ikke bare store muligheder for personlig erkendelse, men også store muligheder for at udvide sit kunstneriske formsprog. Gennem maskeringen og transformationen får vi mulighed for at opdage og genopdage muligheder for andre roller og identitetsdannelser, end de indlærte og internaliserede. Og mulighederne for at bryde med fastlåste mønstre og skemaer eksisterer både i virkelighedens rollegalleri og i de fiktive rollemønstre i kunstprocesserne. Vi bliver nysgerrige på hvem vi endnu kan blive.

Det tog lang tid at få skæg og lim af ansigtet. Håret kunne jeg ikke gøre noget med, før jeg kom hjem i brusebad. Mine bryster blev viklet fri af den trange bandage. Hurtigt var vi alle os selv igen. Herreunderbukserne blev lagt på plads, men i papirkurven lå der ni kondomer stoppet med bomuld i alle størrelser.